

บทที่ ๔

เปรียบเทียบปรัชญาจิตนิยมเชิงอัตวิสัยของ เบอิร์คเลย์ กับ โยคางาร

ก่อนจะเปรียบเทียบปรัชญาจิตนิยมเชิงอัตวิสัย (Subjective Idealism) ของทั้งสองฝ่าย ข้าพเจ้าจะขอทบทวนปรัชญาจิตนิยมของ เบอิร์คเลย์ซึ่งไคกลาวไว้แล้ว ในบทที่สองของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อเสริมความละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือ เบอิร์คเลย์มีมติว่า โลกแห่งประสบการณ์หรือโลกแห่งประสาทสัมผัสนั้นไม่อาจเป็นอิสระจากจิตได้ สูตรปรัชญาของเขาก็คือ การมีอยู่คือการถูกรับรู้ (Esse est percipi) นั่นคือ แก่นแท้ของสิ่งทั้งปวงต้องขึ้นอยู่กับการรับรู้ของเรา เพราะฉะนั้น สิ่งที่เราแท้จริง ๆ ก็คือข้อมูลทางผัสสะ (Sense-data)

ถ้าหากสิ่งที่เรารับรู้คือข้อมูลทางผัสสะ แล้วอะไรคือสิ่งที่เราเรียกว่า "วัตถุ" หรือ "สิ่งของ" สำหรับเบอิร์คเลย์มันเป็นเพียงการตั้งชื่อ คือเป็นกลุ่มของคุณสมบัติ (qualities) ที่ก่อให้เกิดนิโคติในสมองแล้วก็เรียกเป็นชื่อต่าง ๆ เช่น แอปเปิล นั้นไม่ใช่อะไรอื่น แต่เป็นสิ่งที่สัมผัสได้ มีรสหวาน แข็ง เมื่อคุณสมบัติเหล่านี้มารวมกันเราก็เรียก "สิ่ง" นั้นว่า แอปเปิล^๑ เป็นต้น เบอิร์คเลย์เองไคกลาวไว้ว่า

สี รส กลิ่น ฯลฯ ซึ่งเราว่ามันเกิดรวมกัน
และสิ่งเหล่านี้เราถือว่าเป็นสิ่ง ๆ หนึ่งแล้วตั้งชื่อให้
แก่มัน ๒

มองในแง่นี้จะเห็นว่าเบอิร์คเลย์เป็นนักปรมาณนิยม (Atomistic) มาก เพราะทฤษฎีอะตอมนั้นถือว่าในจักรวาลนี้ไม่มีอะไรนอกจากอะตอมและการเคลื่อนที่ ส่วนความ

^๑ โปรดพลิกไปคบบทที่ ๒ หน้า ๑๒ - ๑๘

^๒ George Berkeley, The Principle of Human Knowledge, sec. 1 p. 247. "A certain color, taste, smell, figure; and consistence, having been observed to go together, are accounted one distinct by the name."

จริงอื่น ๆ นั้นเป็นเพียงสิ่งที่มีอยู่จริง หรือสมมติขึ้นเท่านั้น สักไม่ใช่สิ่งจริงแท้ ตัวอะตอม
ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นสิ่งที่ไม่มีสีก็หาไม่มีสีอะไรไม่ สีเขียวเป็นเพียงกำสมมติแทนปรากฏการณ์
ที่เกิดขึ้นจากสัมพันธะระหว่างอะตอมที่คลุกคลีกับอะตอมของสิ่งที่มีสีเขียวเท่านั้น รสก็เหมือน
กัน ตัวอะตอมเองหาไม่มีรสหวานประการใดไม่ รสเป็นเพียงการปรากฏที่เกิดขึ้น
ระหว่างของลึกลับของอาหาร เคโมคริสตัส เองก็กล่าวไว้ว่า

ที่หวานเป็นหวานก็โดยสมมติชม เป็นขมก็โดยสมมติ
ร้อนเป็นร้อนก็โดยสมมติ สีเป็นสีก็โดยสมมติ แต่
ในความเป็นจริง อะตอมและช่องว่าง เท่านั้นที่มีอยู่ วัตถุ
แห่งผัสสะทั้งหลายที่เราจักนั้น เราไปสมมติให้เป็นจริง
และก็เป็นความเคยชินที่จะถือเช่นนั้น แต่ความจริง
หาใช่เช่นนั้นไม่

นอกจากเหตุผลที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้ เบอร์กเลย์ยังพูดถึง "การมีอยู่ก็การ
ถูกรับรู้" ว่า

ความรู้สึกต่าง ๆ หรือจิตภาพเหล่านี้มันประทับ
อยู่ที่ประสาทสัมผัสของเรา คือวัตถุใด ๆ ก็ตาม
ที่ปรากฏทางประสาทสัมผัส มันไม่อาจมีอยู่ได้
นอกจากจิตที่มันรู้ ๒

โดยสภาพเช่นสัตว์ทนต์สัตว์
นั้น สัตว์มีหูหรือตาใด ๆ
รับรู้แต่ที่หูหรือที่ตา
รับรู้ไม่ได้รับรู้
ที่หูหรือที่ตา
สัตว์ของสัตว์ "สัตว์"
สัตว์สัตว์ไม่ สัตว์
สัตว์สัตว์ สัตว์สัตว์สัตว์

1 Democritus. The Fragments, in Bakewell., C.M., Source Book in Ancient Philosophy, (New York: Charles Scribner's Sons, 1939), p.60.

2 George Berkeley, The Principle of Human Knowledge sec.3 p. 248. "the various sensations or ideas imprinted on the sense, however blended or combined together that is whatever objects they compose), can not exist otherwise than in a mind perceiving them"

นี่ก็เป็นเหตุผลอย่างเดียวกับ สโทปัลมณนิยัม (Sahopalambhaniyama)¹ ของโยกาจารย์ว่า ไม่มีทางเป็นไปได้ที่จะยืนยันว่าสิ่ง ๆ หนึ่งมีอยู่โดยที่เราไม่รับรู้ แม้เราจะยอมรับว่ามันมีอยู่ เราก็รับรู้มันไม่ได้อีก เราไม่อาจรู้สิ่งที่เราไม่รู้ได้ คือประสาทสัมผัสจะยืนยันแก่เราได้ก็ต่อเมื่อจิตเรารับรู้ ซึ่ง เซอร์ค เลยกกล่าวว่

แต่มันไม่ไขว่อกเราเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่โดยปราศจากจิต

หรือปราศจากการรับรู้ เหมือนกับสิ่งที่ถูกรับรู้

มติเรื่อง สาร (substance) ที่รองรับข้อมูลทางผัสสะ เป็นสิ่งที่เราไม่ไขว่อกนั้น เป็นรูปของมโนภาพที่เป็นนามธรรม (abstract idea) ที่อันตรายมากที่สุด สิ่งที่เป็นแต่ชื่อนี้มีศัพท์ทางภววิทยา (ontological status) ว่า "I know, not what" คือเราไม่มีทางชี้ให้เห็นสารนั้นนอกจากจะพูดว่ามันมีอยู่ ก็เป็นที่รวมของคุณสมบัติ

๑ A.K. Chatterjee, The Yogācāra Idealism, p.61.

"Sahopalambhaniyama demonstrated that the object can never be experienced apart from the consciousness of it"

๒ George Berkeley. The Principle of Human Knowledge ch.18 p. 251. "but they do not inform us that things exist without the mind, or unperceived, like to those which are perceived"

๓ กิริติ บุญเจือ สารานุกรมปรัชญา หน้า ๔๘ Ontology = แขนงสำคัญที่สุดของอภิปรัชญา กล่าวคือ ความเป็นจริงในสภาพที่เป็นถาวร นักปรัชญาบางคนถือว่เรื่องถาวรเป็นเรื่องเพื่อใจ.

ที่ใหม่ในภาพแก่เรา

พรรณานี้เป็นของลึกลับ ซึ่ง เบอร์กเลย์ โต้แย้งเสาะหาหลักการมีอยู่คือการถูกรับรู้ (Esse est percipi) อนึ่ง ความแตกต่างระหว่างคุณสมบัติปฐมภูมิ และ คุณสมบัติทุติยภูมิ เราไม่อาจแยกออกจากกันได้ ขอบเขตทางผัสสะทั้งหลาย เป็นมโนภาพ ความมีอยู่ของมันเราจะรู้ได้ก็โดยการรับรู้ของเรา สิ่งที่มีสีก็คือสัทธิมาตรการณ์ (extension) เราไม่อาจรู้ได้เลยว่า สียังมีอยู่ได้อย่างไร เมื่อไม่มีผู้รับรู้

มีเหตุผลที่ควรพิจารณาอยู่ ๒ ประการ คือ

๑. สิ่งที่เราเรียกกันว่าวัตถุ นั้นเป็นผลรวมของขอบเขตทางผัสสะ
๒. ขอบเขตทางผัสสะ เหล่านั้นถูกส่ง เข้ามาในเขตของมโนภาพและเปลี่ยนเป็น

มโนภาพของจิตเอง

แต่ขอบเขตทางผัสสะ ตามมติของ เบอร์กเลย์ ในข้อสอง ไม่ให้เกิดสืบเนื่องมาจากข้อแรก เพราะถ้าหากเราถือว่าเรารู้วัตถุ โดยที่วัตถุที่จิตรับรู้เป็นอิสระจากจิต เรา จะพบกับความผิดพลาดโดยสมมติว่ามีวัตถุแห่งประสาทสัมผัสอยู่ ๒ อย่าง คือ

๑. สิ่งที่เราซึ่ง อยู่ในจิต
๒. สิ่งแท้จริงอยู่นอกจิต^๒

ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ เราไม่สามารถรู้สิ่งแท้จริงที่มีอยู่นอกจิตได้ และเราก็ไม่สามารถจะรู้ได้ว่า วัตถุนั้นเหมือนกับสิ่งที่เรารู้ ซึ่ง เบอร์กเลย์ โต้เถียงว่า

"เราจะรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่เรารู้จะตรงกับ—
สิ่งที่เราไม่รู้ หรือมีอยู่ ถ้าไม่มีจิต"^๓

๑ พลิกไปหน้า ๑๘ ในรูปประกอบ

๒ George Berkeley. The Principle of Knowledge p. 156.

๓ Ibid. "for how it can be known that the things which are perceived are conformable to those which are not perceived, or exist without the mind,"

เบอร์คเลย์ได้ให้เหตุผลอีกว่า การสร้างสรรคของจิตนั้นจะเห็นได้จากการฝัน และวัตถุดวงตาอื่น ๆ ก็คือ

เป็นที่ยอมรับกันไว้แล้วว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในความฝัน และการเห็นสิ่งที่ลวงตานั้นไม่คงสงสัยเลยว่า เราได้รับมโนคติ ใล้โดยไม่มีวัตถุอยู่นอกจิต ?

ก่ายเหตุผลนี้เราไม่อาจบอกไ้ว่าสาร (substance) กับมโนคติ (idea) มีความสัมพันธ์กัน เพราะฉะนั้นสมมติฐานที่ว่า วัตถุมีอยู่ได้เป็นอิสระจากจิต จึงไม่อาจจะยอมรับได้

จะเห็นว่าโลกแห่งวัตถุทั้งหมดก็ล้อมโนคติ นั้นเอง เราอาจแบ่งประสบการณ์ได้ เป็น ๒ คือ มโนคติ กับจิต มโนคติ นั้นมีลักษณะที่ไร้กัมมันตภาพ (passive) การมีอยู่ของมันขึ้นอยู่กับสิ่งที่เรารู้มัน ดังนั้น มโนคติ นี้จึง เป็นเนื้อหาของการรู้ ส่วน จิตของตัวเรามีลักษณะที่มีกัมมันตภาพ (active) ไม่ใช่สิ่งที่ถูกรู้ เรามีมโนคติ เกี่ยวกับ วัตถุทุกอย่าง แต่เราไม่มีมโนคติ เกี่ยวกับจิตเลย เหตุผลเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็คือ ตัวที่รู้ มโนคติ ไม่อาจเป็นสิ่งที่ถูกรู้ เหมือนกับมโนภาพ

การที่ถือว่ามโนคติ เป็นตัวอ้อมกัมมันตภาพ (passivity) ก็หมายความว่า มโนคติไม่อาจ เป็นสาเหตุของสิ่งอื่นใดที่จิตซึ่ง เป็นตัวกัมมันตภาพ (active) เท่านั้น ที่จะเป็นตัว เหตุให้เกิดมโนคติ ได้ เบอร์คเลย์ได้แสดงไว้แจ่มชัดว่า

มโนคติของเราเป็นสิ่งอ้อมกัมมันตภาพ มันไม่มีพลังหรืออำนาจที่จะเป็นสาเหตุอะไร ดังนั้นมโนคติ หรือวัตถุแห่งความคิด-

1 George Berkeley, The principle of Human Knowledge. sec.18 p.252 "It is granted on all hands (and what happens in dreams, frenzies and other like, puts it beyond dispute) that it is possible we might be affected with all the ideas we have now though no bodies existed without, resembling them."

ใด ๆ ย่อมไม่อาจเป็นสาเหตุหรือก่อให้เกิด
ความเปลี่ยนแปลงอะไรใด

ควยข้ออ้างดังกล่าวนี้ สิ่งที่เป็นสารสำหรับ เบอร์กเลย์จึงไม่ซึมโนคติ แต่จิต
นั่นเองที่เป็นตัวสาร ที่รับโนคติ ได้ เราทำใหม่โนคติ เกิดขึ้นก็เพราะจิตเป็นตัว
กัมมันตภาพ จิตจึงเป็นจิตสาร (spiritual substance) ไม่ใช่วัตถุสาร
(material substance) เหมือนของลึอก

แม้ว่าจิตจะเป็นตัวกัมมันตภาพ แต่มีข้อเท็จจริงอีกอย่างหนึ่งคือ โลกวัตถุภายนอก
ที่เราเห็นอยู่นั้นมันไม่ไ้ขึ้นกับจิตของเรา นั่นไม่ไ้หมายความว่าเมื่อเราอดกจากห้องไป
ทุกสิ่งมันจะหายไปหมด แต่มันหมายความว่า เราไม่ไ้โดยที่มันเพื่อจะรับรู้มันต่างหาก และ
เนื่องจากมันไม่ไ้ขึ้นอยู่กั้กับจิตของเราเอง มันจึงต้องขึ้นอยู่กั้กับจิตอื่น เช่น ข้อความ
ที่เบอร์กเลย์ยกมาประกอบก็ไ้

"ในเวลากลางวัน ข้าพเจ้าลืมตา มันไม่อยู่ในอำนาจของข้าพเจ้าที่จะเลือกว่า
ข้าพเจ้าเห็นหรือไม่เห็น หรือไม่มีอำนาจที่จะกำหนดว่าจะให้สิ่งใดบ้างปรากฏแก่จิตของ
ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่ไ้การสร้างสรรค์ของ เจตจำนงของข้าพเจ้า ฉะนั้นมันจะต้องมี
เจตจำนงอื่นหรือจิตอื่นที่ไ้ทำให้มันเกิดขึ้น"^๒

---

1 George Berkeley, The Principle of Human Knowledge.
sec.25 p.153. "All our ideas....are visibly inactive, there is
nothing of power or agency included in them. So that are idea
or object of thought can not produce, or make any alteration in
another"

2 Ibid.,p.254. "When in broad daylight I open my eyes it is
not in my power to choose whether I shall see or not, or to
determine what particular objects shall present themselves to
my view,....the ideas imprinted on them are not creatures of my
will. There is therefore some other will or spirit that
produces them."

ในที่สุดนี้ ถ้าเราจำเป็นว่าจะต้องแยกระหว่างสิ่งที่ เป็นผลของ จินตนาการ และมโนคติ ซึ่งเป็นโลกวัตถุภายนอก (Empirical world) หรือจะแยกระหว่างมโนคติ กับสิ่งที่มีอยู่จริง (real things) ก็ตาม เรา จะเห็นว่ามัน เหมือนกัน คือ ถ้าหากปราศจากจิตแล้ว มันจะไม่มีอยู่ ความแตกต่างอีกข้อหนึ่ง นั่นคือความแตกต่างแห่งการ สร้างสรรค์ จะเห็นว่าโลกภายนอกนั้น ไม่ใช่ เป็นการ สร้างสรรค์ ของ แต่ละคน ดังนั้นมันคง เป็นการ สร้างสรรค์ ของ จิตที่เป็นนิรันดร และสากล จิตนี้ก็คือพระเจ้า

จะเห็นว่าพระเจ้าของ เมอร์คเลย์นั้น เป็นผู้สร้าง สรรค์ที่วิเศษสุดจริง ๆ แม้แต่ จิตปกคลุมพระเจ้าก็ยัง สร้างขึ้นมา ดังนั้นจิตของมนุษย์จึง แคบเล็กเดียว เพราะฉะนั้นถ้าจะ มองในแง่ นี้ จะเห็นได้ชัดเจนที่ เกี่ยวว่า เวกภพไม่ไกลมีอยู่อย่างอิสระเลย ต้องมีพระเจ้า เป็นผู้กมบัง เห็นผลออกกาล

นี่เป็นทรรศนะสังเขปของ เมอร์คเลย์ เมื่อพิจารณาแล้วจะ เห็นว่ามีความใกล้เคียงกับโยคอาจารย์มาก

ข้อเปรียบเทียบและวิจารณ์

เมื่อพิจารณาทรรศนะของ โยคอาจารย์ และ เมอร์คเลย์ เราจะพบว่าทั้งสองต่างก็ พบตรรกตันทางความคิดเกี่ยวกับ การมีอยู่ของ โลกภายนอก สหิปาลัมภนิยมเป็นหลัก สำคัญในการ อธิบายจิตนิยมเชิง อัจฉริยะของทั้งสองนี้ได้เป็นอย่างดี ตามเหตุผลของ เมอร์คเลย์แล้วจะ เห็นว่า เขามีความสับสนอย ไม่นอย แต่อย่างไรก็ดี ความตั้งใจของ เมอร์คเลย์ก็คือ การปฏิเสธสิ่งที่อยู่ใน ขอบข่ายของ ความรู้ทั้งหมด วัตถุในฐานะที่เป็น I know not what เรารู้ไม่ไกลทางประสาทสัมผัส มันซ่อนอยู่ เบื้องหลังของ สิ่งต่าง ๆ โดยที่เราไม่อาจรู้มันได้ มัน เป็นสิ่งที่อยู่ในประเภท "สิ่งในตัวเอง" (thing-in-itself) และไม่ใช่ เพราะว่าเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวเอง เท่านั้น แต่เพราะว่า มัน เป็นสิ่งที่รู้ไม่ได้ และไม่สามารถจะรู้ได้ จิตนิยมเชิง อัจฉริยะทั้งสองนี้จึงต้องหันมาใช้ สหิปาลัมภนิยม เป็นอุปกรณ์แก่ภาวะที่เป็นนามธรรมนี้

เมื่อสารซึ่ง เป็นตัวรองรับคุณสมบัติหรือคุณภาพที่รู้ได้โดยประสาทสัมผัสถูกจัดไป
ทุกสิ่งที่เราเห็น เราสัมผัสได้ก็คือ มโนคติ^๑ ดังนั้นจะเห็นว่าเหตุผลของ เบอร์กเลย์
มันอยู่ตรงกลางระหว่างวัตถุนิยม (Matterism)^๒ กับสัจนิยม (Realism) กล่าวคือ
สัจนิยมมีมติตรงตามเหตุผลที่ว่า "วัตถุที่ไม่อยู่ในขอบข่ายของการรู้ก็เป็นเรื่องเพ้อฝัน"
ส่วนวัตถุนิยมนั้นยอมรับทฤษฎีการรับรู้ตัวแทนของวัตถุ (Representative Theory)^๓
หรือทฤษฎีเกี่ยวกับวัตถุที่มีองค์ประกอบ ๓ อย่าง คือ

๑. ตัวผู้
๒. ตัวแทน หรือมโนคติ (ideas)
๓. วัตถุจริง

จะเห็นว่าทฤษฎีแบบนี้ทั้งพวกสัจนิยม และ เบอร์กเลย์เองก็ไม่เห็นด้วย เบอร์กเลย์
มีมติว่าสิ่งที่รู้จริงนั่นคือ มโนคติ หรือมโนภาพ การปฏิเสธวัตถุของ เขานั้นจึง เป็นการ
ปฏิเสธในแง่สาร ตามความหมายของลัทธิ

สัจนิยม นั้นแม้จะเห็นพ้องกับ เบอร์กเลย์ในการปฏิเสธวัตถุที่เราไม่อาจรับรู้มัน
ได้ก็ตาม แต่ยืนยันกรานว่าสารมีอยู่^๔ แต่การมีอยู่ของมันไม่ใช่เป็นสิ่งลึกลับ เพราะฉะนั้น
สารจึงมีอยู่เหมือนที่เรารูชมวลทางผัสสะ (sense-data) นี้เป็นทรรณะที่ตรงกันข้าม
กับ เบอร์กเลย์

๑ A.K. Chatterjee, The Yogācāra Idealism, p.208

๒ Ibid. "ศัพท์ปรัชญาใหม่ หมายถึงการถือว่าวัตถุหรือสารมีอยู่"

๓ Ibid. " a matter which can never be brought within the ken of knowledge is a fiction"

๔ Ibid.

ตามมติของพวกสัจนิยม วัตถุมีอยู่ได้โดย
ไม่จำเป็นต้องมีผู้รู้ แต่เมื่อวัตถุนั้นมีผู้
มันก็รู้ได้หมด ไม่มีสิ่งที่เรียกว่า 'I know
not what' เหลืออยู่

พวกสัจนิยม นั้นเห็นพ้องกับ เบอร์กเลย์ ในแง่ที่ว่าไม่มีสาร แยกจากข้อมูลทางผัสสะ
ได้

ส่วนเบอร์กเลย์นั้นถือว่าสาร เป็นเพียงแค่อำนาจ ไม่มีอยู่จริง สิ่งที่ได้รับนั้นคือมโนคติ
ในจิต แต่อย่างไรก็ตาม ลักษณะมโนคติที่รู้นั้นยังมีลักษณะเป็น "สิ่งที่ถูกรู้" มโนคตินั้นเอง
ที่เป็น "เนื้อหาที่รู้" สารจึงเป็นรูปแบบโครงสร้างภายในจิต (categories) เพราะ
ทำให้มโนคติเป็นวัตถุ (object) คือเป็นสิ่งที่ถูกรู้ ลักษณะเช่นนี้เรียกว่าอัครวิสัย เพราะ
เกิดขึ้นในจิต แต่ตามทรรศนะของโยคจารถือว่า สิ่งที่เป็นทวิภาวะไม่มีภาวะอยู่จริง
ก็เป็นมายา แต่จิตกับมโนคติตามทรรศนะโยคจารไม่ได้แยกจากกัน เป็นจิตผู้รู้ และสิ่งที่
ถูกรู้

ความเหตุผลของ เบอร์กเลย์นั้น เขาต้องการปฏิเสธวัตถุ ดังนั้นประสบการณ์ทั้งหมด
จึงลดลง เป็นมโนคติต่างๆ มโนคตินั้นมีฐานะเป็นตัวถูกรู้ เบอร์กเลย์ได้แยกความแตกต่าง
ระหว่างจิตผู้รู้กับ มโนคติเป็นสิ่งที่ถูกรู้ เพราะฉะนั้นถ้าหากอันหนึ่งกับมันตภาพ (active)
แน่นอน มโนคติต้องมีลักษณะไร้มันตภาพ (inactive)

เพราะฉะนั้น ตามทรรศนะของ เบอร์กเลย์ ภาวะของมโนคติจึงแตกต่างจากจิต
สิ่งที่แตกต่างจากจิตนั้นย่อมไม่อาจเป็นอันเดียวกับจิตได้แน่นอน การยอมรับข้อแตกต่าง
นี้ก็หมายถึงอวสานของ จิตนิยมที่เดียว

1 A.K. Chatterjee, The Yogācāra Idealism, p.208. "According of realism, though the object need not be known, yet when it is known at all, it is theoretically capable of being known in its ontirely, leaving no residual 'I Know not what'"

ส่วนโยคจารนั้นไม่ได้แยกจิตกับมโนคติเป็นสอง แต่จิตกับมโนคติเป็นสิ่งเดียวกัน ความแตกต่างที่เห็นเป็นสองนั้นเป็นเรื่องที่เห็นไปเอง ความแตกต่างที่เห็นอย่างแจ่มชัดระหว่าง เบอร์กเลย์กับโยคจารก็คือ เบอร์กเลย์ถือว่าจิตเป็นกิจการสร้างสรรค์ (creative act) ทำให้มโนคติมีอยู่ แต่โยคจารนั้นถือว่ามโนคตินั้นเองเป็นกิจการสร้างสรรค์ เพราะมโนคติกับจิตไม่แยกกัน ตัวจิตนั่นเองที่แสดงตัวเองออกไปเป็นสิ่งต่าง ๆ หรือมโนคติต่าง ๆ

กล่าวคือ โยคจารนั้นไม่ยอมรับว่ามีจิตอยู่เบื้องหลัง นั่นคือ สโทปัสถนิยมนั้นเอง^๒ แต่เบอร์กเลย์ถือว่าจิตรมโนคติและมีความรู้ (notion) เกี่ยวกับมัน สำหรับโยคจารนั้นจิตแบ่งเป็นมโนคติต่าง ๆ คือทฤษฎีไตรสภาวะนั่นเอง แต่ละมโนคติก็เป็นหน่วยเฉพาะของจิต พกัให้กระชั้นก็คือ มโนคติเป็นคุณาของจิตนั่นเอง

หากจะถือว่าความรู้ทั้งหมดเป็นมโนคติ โดยมีจิตเป็นผู้รู้ก็หมายความว่า เราไม่อาจรู้จิตได้โดยมโนคติ ฉะนั้นมันจึงจำเป็นที่จะต้องมีจิตอื่นมารู้ต่อ ๆ ไป ไม่มีที่สิ้นสุด โยคจารไม่ต้องการจะถอยหลังไปสู่ความกึกก้องแบบนั้น จึงกำจัดความแตกต่างระหว่างจิตกับมโนคติเสีย จิตนั้นถ้าหากจะรู้ได้ก็โดยตัวมันเอง ในแง่นี้ก็ถือว่าโยคจารนั้นหลุดพ้นจากความกึกก้องกล่าว

มติของโยคจารก็คือ การไม่ยอมรับจิตนอกมโนคติ เพราะมโนคติก็คือจิตที่แยกออกมาเป็นระดับต่าง ๆ ของความเข้าใจของจิต (category of subjectivity)^๓ แต่มโนคติของเบอร์กเลย์ถ้าดูก็ ๆ จะเห็นว่ามันมีบทบาทถึง ๒ อย่าง คือ

๑. เป็นสิ่งที่ปรากฏต่อจิตโดยตรง และมีความแตกต่างจากวัตถุที่มีอยู่อย่างอิสระซึ่งเชื่อว่าไม่มีอยู่จริง

๑. โปรดพลิกไปดูหน้า ๕๘.

๒. ความหมายของสโทปัสถนิยมก็คือ ความเป็นอันเดียวกันระหว่างจิตกับสิ่งที่ถูกรู้

๓. A.K. Chatterjee, The Yogācāra Idealism, p.221.

ในแง่มีโนคติ = อัจฉริยะ (subjective) เพราะตรงข้าม
กับวัตถุ (Object)

๒. แค่ว่าเป็นกลับเป็นสิ่งที่ถูกกระทำ ก็เป็นตัวที่จิตร
ในแง่มีโนคติ จึง เท่ากับวัตถุวิสัย (Objective)

เพราะฉะนั้น มโนคติของ เบอร์ก เลย์ จึง เป็นทั้งวัตถุวิสัย (Objective) และ
อัจฉริยะ (subjective) ในขณะเดียวกันก็ เป็นการขัดแย้งตัวเอง เพราะสิ่ง ๆ หนึ่ง
จะเป็นได้ทั้งสองสิ่งในเวลาเดียวกันได้อย่างไร

อีกประการหนึ่ง โยคจาร เห็นว่าถ้าไปแยกความแตกต่าง ระหว่างจิตกับมโนคติ
กันอย่างเด็ดขาด การสร้างสรรค์ (Creativity) ของจิตก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ เพราะ
การสร้างสรรค์นั้นเองที่ทำให้มโนคติเกิดขึ้น และมโนคติก็ไม่ได้ต่างหากจากจิต
ความแตกต่างระหว่างจิตกับมโนคตินั้นอยู่ "ภายใน" จิตนั่นเอง ถ้าหากมโนคติเป็นสิ่ง
แตกต่างจากจิตแล้วก็หมายความว่าจิตไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะเป็นที่พึ่งหรือเป็นสิ่ง เกื้อกูล
ต่อมโนคติได้ เมื่อจิตกับมโนคติไม่มีความที่เกื้อกูลต่อกัน จิตนิยมก็จะล้มครืนลงทันที
เพราะฉะนั้น สารของจิตที่สร้างขึ้นมาก็ไม่อาจแยกจากการสร้างสรรค์ของจิตได้

ถ้าจะว่าไปแล้ว การสร้างสรรค์ (Creativity) นี้เองที่เป็นพื้นฐานของลัทธิ
จิตนิยม แต่ เบอร์ก เลย์ กลับไปยอมรับว่ามโนคติเกิดจากสิ่งภายนอกที่มีอำนาจต่อเราซึ่ง
จะเห็นได้จากข้อเขียนของ เบอร์ก เลย์ ที่กล่าวว่า "เมื่อข้าพเจ้าค้นขึ้นพบแสงสว่าง มัน
ไม่ได้อยู่ในอำนาจของข้าพเจ้าที่จะเลือกว่า ข้าพเจ้าจะเห็นหรือไม่เห็น หรือจะกำหนด
ว่าสิ่งใดปรากฏแก่ข้าพเจ้า... มโนคติหรือจิตภาพที่ประทับลงบนประสาทสัมผัสของ
ข้าพเจ้าไม่ใช่สิ่งที่ข้าพเจ้าสร้างขึ้น..."

การยอมรับเช่นนี้ของ เบอร์ก เลย์ ทำให้ ญาณวิทยาแบบจิตนิยมของเขาอ่อนลงไป
อย่างสิ้นเชิง เมื่ออธิบายปรากฏการณ์ใดก็ลองอธิบายให้แน่นอน การแก้ปัญหาของจิตนิยม

เกี่ยวกับความเป็นจริงในแง่นี้จึง เป็นการยอมรับการสร้างสรรคที่มีระดับต่างกัน เจต
จำนงที่หัวใจให้โลกของประสบการณ์ในยามคืนนั้นมันกลายเป็น เรื่องของอัตวิสัยแบบ
โลกุตระไป (Transcendental subjectivity)

ตามแบบของโยคจาระนั้นถือว่า มโนภาพที่ใ้รับในปัจจุบันขึ้นอยู่กับประสบการณ์
และกรรมที่สั่งสมไว้ในอดีต กรรมในอดีตนี้จะควบคุมการหลั่งไหลของมโนภาพในจิตเรา
เรามีมโนภาพตามเหตุปัจจัยจะอำนวยให้ นี่เป็นการหาทางออกอย่างชาญฉลาดของ -
ปรัชญาโยคจาร แก่แทนที่ เบอร์กเลย์จะพบกับข้อสรุปแบบนี้ เขากลับพบข้อแก้ต่างหนึ่ง
ซึ่งทำให้เขาหมดฐานะในการ เป็นจิตนิยม-แทนที่คือการนำเอาพระเจ้า เขามาแก้สถานการณ์

เหตุผลเรื่องกรรมของพระเจ้า หรือการกระทำของจิตหรือวิญญาณที่สูงส่งกลับ
สัจนิยมมาก ถ้าหากเนื้อหาสาระของประสบการณ์ไม่ก่อสร้างด้วย เจตจำนงแห่งจิต
ของข้าพเจ้า ก็มันไม่ใ้ขึ้นอยู่กับเจตจำนงของข้าพเจ้า ไม่ว่านมันจะมาจากที่ไหนก็ตาม
ข้าพเจ้าไม่อาจตัดสินมันได้ ก็คงดีว่าเป็นสัจนิยม เหตุผลของ เบอร์กเลย์ที่อ้าง
กิจกรรม(activity) ของจิตในเวลานั้นก็ไม่มีคามหมายอะไร

แง่อันตรายของ เบอร์กเลย์ก็คือ การยอมรับว่าโลกแห่งประสบการณ์ของเราไม่ใ้ใช้
สิ่งที่เราสร้างขึ้น นี่เป็นแง่ที่ตรงกับพวกสัจนิยม และการอ้างว่ามโนคติเป็นของพระเจ้า
มันก็ไม่ห่างที่กล่าวว่า มโนคติเกิดจากวัตถุภายนอก สมมติฐานดังกล่าวนี้มันจึงไม่อาจเข้า
ถึงหัวใจของจิตนิยม (Idealism) ใ้คงที่ A.C.Ewing ใ้กล่าวไว้ในหนังสือ

Idealism ว่า
เมื่อยอมรับว่าวัตถุนอกไม่ใ้เกิดจากข้าพเจ้า
ก็ไม่สำคัญว่าจะเกิดมาจากใคร ถ้าหาก
ความของข้าพเจ้าไม่ใ้ใช้การสร้างสรรค ความ
ของผู้อื่นก็จะเป็นการสร้างสรรคใ้ได้

A. C. Ewing, Idealism, p.21 quoted in A. K. Chatterjee.
The Yogācāra Idealism p. 212-213 "Once grant that the
object is not created by me, it matters little by whom else it
is created. If my knowledge is not creative, another one can no
more be so."

อย่างไรก็ตาม เราจะยอมรับพระเจ้าของ เมอร์คเลย์ ใก้โดยวิงมคติจิตนิยมของเขาไป การเข้าถึงเรื่องพระเจ้าของ เมอร์คเลย์นี้หมายความว่า เขาเป็นสัจนิยมไปแล้ว ไม่ใช่จิตนิยมแน่นอน

ส่วนเรื่องที่ เมอร์คเลย์ ใก้กำหนดให้การสร้างสรรค์ของจิต เป็นเรื่องของบุคคลที่เกิดขึ้นในความฝันหรือนึกเอาใก้ในบางขยงนั้น ยังไม่พอที่จะตั้งฐานะของจิตนิยมที่เมคติของจิตนิยมนั้นถือว่าจิตเป็นกัมมันตภาพ เบื้องม้น เป็นกัมมันตภาพก็ยอมไม่ยอมใก้อะไรมาสร้างสรรคหรือมาสร้างมโนคติใก้แก่จิตใก้

แต่อย่างไรก็ตาม พระเจ้าของ เมอร์คเลย์ อธิบายมาอธิบายในเรืองการสร้างสรรค์แบบโลกศตระใก้ (Transcendental creativity) เพราะเจตจำนงในฐานะที่ เป็นโลกียวิสัย ไม่มีทางที่จะนำมาพิจารณาประสมการณใก้ทุกขยง จึงจำเป็นต้องยอมรับระเบียบอีกกันหนึ่งทีใหญ่กว่า อีกประการหนึ่งพระเจ้าเป็นเพียงชื่อสำหรับเรียกอัตวิสัย (subjectivity) นี้เท่านั้น

ข้ออธิบายนี้อาจจะทำให้ฐานะของ เมอร์คเลย์ นี้ขึ้น ก็ พ้นจากขอบพระองค์ที่กล่าวมาแล้วใก้ แต่ถาหากจะยึดหลักจิตนิยมขยง เกรงกรัดแล้วจะเห็นว่า สิ่งที่อยู่ใก้ฐานะโลกศตระนั้น แม้จะมีระเบียบแตกต่างออกไปก็คองไม่ทำหน้าที่เป็นอิสระจากจิตของบุคคล จิตจะคองเป็นหนึ่งในไม่เป็นทวิภาวะ พหุภาวะของระเบียบต่าง ๆ ก็คองเป็นจิต และต้องมีความสัมพันธ์กัน เมื่อเจตจำนงชั้นโลกศตระ เป็นสิ่งหลุดใก้เจตจำนงชั้นโลกียวิสัย (Empirical will) คายเนื้อหา (content) ของมัน เจตจำนงชั้นโลกียะกตองกระตุนชั้นโลกศตระใก้ใหม่กิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างสรรค์คองไปอีก เพราะมันมีความสัมพันธ์กัน

แต่ทรรศนะของ เมอร์คเลย์ จิตที่ถูกร้างไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการสร้างของวิญญานสูงสุดเลย จิตมนุษย์คองขึ้นตรงคองวิญญานสูงสุดชนิดที่เรียกว่าอใก้ เมืองบาทหรือคองหมอบรวมกลับแกวกันทีเกี่ยว พระเจ้าเป็นประเภทหนึ่งของการสร้างสรรค์ใก้แตกต่างออกไปไม่อาจเปรียบเทียบกันใก้กับการสร้างสรรค์ชั้นโลกียะเลย

ส่วนโยคจารนั้นถือว่า พิษในอภยวิญญานนั้นเองที่เป็นตัวก่อให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ขึ้นในโลก แลละอย่าง เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีลักษณะไม่เพียงคือเกิดแล้วก็ดับ แต่ที่พูดว่า เรารู้เนื้อหา (content) ที่เหมือนเดิมก็เพราะกระบวนการสร้างของจิตดำเนินต่อกันไป เช่น ทารก ข. เปลี่ยนไปเป็นเด็กชาย ข และนาย ข แต่เราก็รู้ว่าสิ่งที่เปลี่ยนไปนี้คือสิ่ง ๆ เดียวกัน แต่เบอร์คเลย์ไม่ไ้념คึเกี่ยวกับเรื่องในแนวนี้ แต่เมื่อเบอร์คเลย์ให้เหตุผลว่าไม่มีสิ่งใดที่เข่นสิ่งภายนอก (objectionable) ในลัทธิของเขา ก็หมายความว่าความดีเรื่องพระเจ้านั้นไม่จำเป็นเลย

ผลของการใช้สัจพจน์นั้นก็คือ มันจะทำให้เหตุผลข้อหนึ่งหมดความหมายไป เหตุผลข้อนั้นคือ "มโนคติหนึ่งไม่ไ้เป็นสาเหตุของอีกมโนคติหนึ่ง" "มโนคติ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่คอยให้จิตมารู้ แต่ทว่ามันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับจิต มัน เป็นกิจกรรมที่แสดง ออกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับจิต การกล่าววามโนคติ เป็นสิ่งที่อยู่เฉย ๆ (dead thing) ไม่เกี่ยวข้องกับมโนคติ อันนอกจากจะปรากฏคือจิตสากล (universal mind) จึงไม่ถูกมอง ซึ่ง เบอร์คเลย์เองก็กล่าวว่า

ความสัมพันธ์ของจิตภาพไม่ไ้เล็ง-

ที่จะถึงความสัมพันธ์แห่ง เหตุและผล

เป็นแต่เพียง เกรื่อหมายหรือลักษณะ

ที่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งทำให้ปรากฏ ๒

ถ้าหากหมายตวามวามโนคติ หนึ่งไม่ เป็นเหตุหรือเป็นผลของมโนภาพอื่นใดเมื่อมันปรากฏขึ้นแล้ว มันจะไม่หายไปเลยหรือ

สำหรับโยคจาร การเกิดขึ้นและการดับไปของมโนภาพนั้น มันไ้ดังพิษะไว้ในอภยวิญญาน ซึ่งอภยวิญญานนี้เองที่เป็นตัวก่อให้เกิดมโนภาพต่อไปอีก ปัจจัยที่ควบลึง

๑ A.K. Chatterjee, The Yogācāra Idealism, p.214.

๒ Ibid. "The connection of ideas does not imply the relation of cause and effect, but only of a mark or sign with the thing signified".

ทั้งหลายจึงไม่ใช่พระเจ้าที่ประทับอยู่เบื้องบน แต่สิ่งที่เป็นโลกศรรภาพนั้นกลับเป็น
 อาลยวิญญาน ในอาลยวิญญานนี้เองที่ทำให้พระผู้มีปรางค์การเป็นวัตถุภายนอก

(Objectivity)

ด้วยเหตุนี้ โยคจารย์จึงต้องสร้างทฤษฎีไตรสภาวะขึ้นมา ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง
 ระดับต่าง ๆ ของความจริงซึ่งเรื่องนี้ไม่มีในทฤษฎีของ เบอรัล เลย

ข้อแตกต่างระหว่างโยคจารย์กับ เบอรัล เลยที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น เมื่อพิจารณา
 กันในพรศนะของโยคจารย์ จะเห็นวางานของ เบอรัล เลยในการสร้างสรรคเจตนิยมยัง
 ไม่มั่นคง จุดมุ่งหมายของ เบอรัล เลยก็เพื่อกำจัดวัตถุ (objectivity) เท่านั้น แต่
 ทฤษฎีของเขาไม่ได้ฐานะเป็นสัมบูรณ์นิยม (Absolution) และจิตนิยมใด ๆ ก็ตาม
 หากไม่ลถึงสัมบูรณ์นิยมก็ยังไม่ถือว่าเป็นจิตนิยมที่มั่นคง

ในมคิของ เบอรัล เลยนั้นเราจะพบว่า เขาได้เอามโนคติไปแทนที่วัตถุ (object)
 ถ้าหากจะปฏิเสธวัตถุให้หมดไป ชั้นแรกจะก่อสร้างแบบการสร้างสรรค์ของจิตขึ้นมา
 ชั้นต่อไปมาซึ่ง เป็นขั้นที่สำคัญที่สุด คือ สิ่งที่สร้างขึ้นมานั้นจะคงไม่มีลักษณะเป็น "สิ่งอื่น"
 แต่เป็นฟอร์มของตัวเอง มคิของ เบอรัล เลยนั้นไม่มี เรื่องความสัมบูรณ์ของ เจตจำนง
บริสุทธิ์ (The Absolute of pure will) เลย ทฤษฎีของเขาจึงถือได้
 แต่เพียงทฤษฎีที่แนะนำของจิตนิยมเท่านั้น หากเป็นจิตนิยมบริสุทธิ์ไม่ เพราะเหตุที่
 เบอรัล เลยได้แยกความแตกต่างระหว่างจิตกับมโนคติ นี้เองที่ทำให้เขาคงพบตะกอน
 เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ของจิต และทำให้ทฤษฎีของเขาไม่เป็นจิตนิยมบริสุทธิ์ ส่วน
 โยคจารย์ถือว่าเป็นจิตนิยมอันแท้จริง